

ki mu pravi: Gléj ravno taka osoda bi zadela tudi tebe, ako se bi navadil krasti. — Kilijan poklekne in Bogu živo obljubi, da se bo tudi vprihodnje vsakej skušnjavi v greh krepko zoperstavljal.

Kroti človek! poželjenje,
Da ne prideš v pogubljenje.

(Po K. Šmidu.)

Karol Véliki in Vitekind.

(Zgodovinska čertica.)

Vera in ljubezen ste močnejši nego meč. Tega Karol Véliki ni pomislil, ko je hotel junaško ljudstvo Saksoncev ukloniti svojemu žezlu in ga s silo primorati, da se poprime kerščanske vere. V marsikterej kervavej bitki je premagal hrabre Saksonce, razrušil njihove malike, vjel njihove plemenitaže ter jih odpeljal kot vjetnike s seboj. V sredi njihove dežele je zidal terdnjave, dajal jim je vojaške in civilne poglavarje izmed svojega ljudstva in s silo je gual večkrat cele trume Saksoncev k svetemu kerstu. A pri vsem tem vendar ni mogel mogočni cesar zatreti vere in ljubezni, ki ju je imel Saksonski národ do svojih starih poganskih bogov, kajti v njihovem serci globoko vkoreninjeni vera in ljubezen ste bili močnejši nego Vélikega cesarja ostri meč. Pa vsaj tudi ni bilo mogoče brez prepričanja in pravega spoznanja sprijazniti saksonskega ljudstva z našo vero, to nebeško lučjo, ki nam je prisijala po Kristusu v žalostno tmino poganstva. Komaj je bil mir sklenjen in komaj se je podal Karol Véliki proti Italiji, da bi pomiril ondotne upornike, ko se zopet spuntajo Saksonci ter se kristjanstvu, katero so le po imenu poznali, odpovedó in vse tuje poveljnike pomoré. Z velikimi četami prihrujejo pod vodstvom svojega vojvode Vitekinda v lepe dežele frankovskega kralja. Ko Karol Véliki to novico zasliši, sklene kervavo se maščevati nad Saksonci in upornike s silo in mečem nazaj pripeljati k veri, s katero je bila vsa njegova duša napolnjena. Naglo hité iz Italije, razkropi sovražne čete, vjame 4500 Saksoncev ter zapové vsem na enem mestu glave odsekati. Ako bi se bil deržal milejše kristjanske poti, gotovo bi bil svoj lepi in vzvišeni namen poprej in brez prelivanja tolike kervi dosegel. Karol Véliki pa je preveč zaupal na svojo moč, ktereje se ni nihče zoperstavljati mogel, ter je mislil, da bo to grozovito dejanje nepokorneže za vselej ukrotilo, ter se bodo radi udali njegovej volji. Pa temu ni bilo takó, marveč dosegel je ravno nasprotno. Saksonci se vzdignejo in prihrujejo iz najdaljših krajev ter se zarotijo grozovito se maščevati nad sovražnikom svoje vere in svoje prostosti. Prisegli so pred svojim malikovalskim duhovnom in ta prisega je neki še dandanes shranjena v Goslarji kakor živa priča njihovega nekdanjega serda in sovraštva. Prisega se je glasila tako-le: „Sveti, veliki Vodan! pomagaj nam in našemu stotniku Vitekindu, pa tudi našim manjšim voditeljem, proti sovražnemu Karolu Vélikemu, ostudnemu mesarju. Dali ti bomo enega tura (bivola), dve ovcí

in ves plén. Darovali ti bomo tudi vse vjetnike na tvojej sv. gori Hareu!¹⁴
— Ako bi ta visoka gora mogla govoriti, pripovedovala bi nam mnogo iz tedanjih grozovitih časov. Toda gora molči, da popotniki, kateri se dandanes z veseljem plazijo na njeni verhunec, da si ogledajo krasoto narave, ne obernejo z grozo svojih oči od njenega sivega skalovja, pri katerem se je nekdanj v potokih prelivala človeška kri. — Leta 783 se je vnela pri Detmoldu huda vojska, v kateri se je moral Karol Véliki do Paderborna nazaj pomakniti. V nekej drugaj bitki pri Hasu v Oznabrukovem je sicer slavno premagal sovražnika, toda puntarjev vendar ni mogel popolnoma umiriti, čeravno je v obih bitkah padlo 80,000 Saksoncev. — Zdaj še le je prišel Karol Véliki do spoznanja, da se je treba drugzega orožja poprijeti nego je meč in prelivanje kervi človeške. V ta namén je večkrat prijazno povabil najhujša poveljnika Saksoncev, Vitekinda in Alboina, k sebi. Ako bi se bilo to poprej zgodilo, gotovo bi bila prišla brez obotavljanja in s polnim zaupanjem k njemu, toda zdaj je bilo že prepozno, kajti pristudil se jima je sovražnik in razruševalec njihovega miru in svobode, pa mu sta ponosno odrekla vsako prijazno povabilo. — Naposled je vendar tudi Vitekindovo sercé začelo čutiti žalostno in britko osodo svojega naroda, obupal je nad pomočjo svojih bogov, ki mu kar nič niso mogli pomagati v kervavih bitkah, čeravno so bili že prenasiteni s človeškimi žrtvami. Neka skrivna moč ga je gnala, da je opazoval Karola Vélikega tudi zunaj kervave bitke, in čeravno se je vsakemu njegovemu povabilu z največim zaničevanjem odpovedal, vendar je nekega dné terdno sklenil, da se bo podal s svojim prijateljem Alboinom v beraške halji zaviti v Karolovo obližje. Kar je sklenil, to je tudi storil. Skrivno zapustita nekega dné svojo vojsko ter se podasta na pot. Bilo je ravno na neki praznik, da prideta do mesta, v katerem je Karol s svojim dvorom prebival. V mesto prišedša zagledata velikansko poslopje ter mislita, da je to gotovo kraljevi dvor. Velika množica ljudstva je dohajala va-nj in tudi ona se podasta noter. Toda to veliko in krasno poslopje ni bila kraljeva hiša, ampak bila je hiša božja — cerkev. To sta kmalu spoznala, ko zagledata pri velikem oltarji na kolenih klečati Karola Vélikega v priprostej, neokinčanej obleki, zraven njega pa še mnogo dvornikov in drugih plemenitažev, ki so ravno iz rok višega duhovnega pastirja prejeli sv. obhajilo. Z lastnimi očmi gledata velik razloček kristjanske zveličavne vere, gledata sveto radost, ki je z nebeškimi žarki obsévala obličja onih srečnih, ki so ravnokar prejeli zveličarja v svoja serca. Tu ni bilo videti nikjer kervavega oltarja, ni bilo slišati nikjer britkega stokanja nesrečnih žrttev, niti vpitja in rotnja poganskih duhovnov, — vsaka strast je bila daleč proč iz tega svetega kraja, sveti mir je vladal po svetih prostorih in navdajal s svetim strahom serca pričujočih. Vitekind in Alboin sta bilo živo ganjena, čutila sta danes pervikrat v svojem serci, da je tudi njima nevidljivi Bog kristjanov bliže nego prazni maliki, in ko pobožno ljudstvo na kolena pade, tudi nju neka tajna moč pobožnosti v prah potegne. Po končanej službi božjej molcé zapustita cerkev ter se pridružita množici beračev, ki so zunaj pred cerkvijo čakali kralja ter od njega navadno tudi kak dar prejeli. Vitekind

se vsede pred cerkvijo na stopnice ter nepremakljivo zré v kralja, ki je ravno šel iz cerkve delivši darove med ubožce in berače. Da bi ga Karol ne mogel spoznati, pomoli tudi on svojo roko po kakem milodarju. Toda komaj zagleda Karol njegov obraz, berž spozna v njem hrabrega junaka, ki mu je v vojski tolikokrat preglavico delal. — „Tukaj nimam nobenega darú za tebe, pa dal ti bom najboljše darilo, ako greš z menoj v mojo palačo,“ reče mu Karol ter mu podá rokó. — Po dolgem in resnobnem razgovoru sta se nekdanja verska sovražnika zopet sprijaznila in serčno objela. Vitekind, ki se poprej ni hotel vkloniti mogočnemu vladarju Frankov, se zdaj v prah poniža pred kristjanskim kraljem. Kmalu po tej dogodbi sta Vitekind in Alboin sprejela kerščansko vero in v nazočnosti Karola in njegovih velikašev praznovala kerstno svečanost. Po zgledu svojih knezov ravnali so se tudi podložniki in v kratkem času se je pustilo kerstiti veliko število Saksoncev. Kar se tedaj v 32 letih ni moglo doseči z mečem, to ste dosegli v kratkim času vera in ljubezen brez prelivanja kervi.

Klotilda P.

Želod.

Nekega popoldne sedè oče s svojim sinom Janezom, ki je bil ravno domá na šolskih počitnicah, pred hišo na klopi. Marica, njegova sestra, pride z dekle iz bližnjega lesovja, kamor ste bile šle želoda nabirat. Polne žaklje ste ga prinesle. — „Nó, Janez!“ rečejo oče, „povedal nam boš kaj od želoda, ki praviš, da si že skoraj od vsake rastine kaj posebnega slišal ali bral.“ „Tudi od želoda sem že marsikaj bral,“ pravi Janez, „in rad vam povem, kar vém od njega.“

Marica. Radovedna sem, kaj neki boš od želoda povedal!

Janez. Ti misliš, da je želod samo za živino in za družega nič.

Oče. V našem kraju ga imamo, kakor sam véš, le za prešiče, in ne vém, da bi ga kje še za kaj drugega rabili.

Janez. Temu pa ni takó, kakor vi mislite; ampak po nekterih krajih delajo tudi kruh iz želoda.

Oče. Ha! ha! ha! Ali se ti meša, ali kaj?

Janez. O nič se mi ne meša, ampak gola resnica je, kar pravim. — Na Španskem in Portugaljskem ga imajo revni ljudje za živež; pečejo kruh iz njega, ki ga prav radi jedó. Pomniti pa je treba, da je želod na Španskem veliko sladkeji in okusnejši, nego pri nas; pravijo da je kostanjevega okusa. — Ob času hude vojne na pirenejskem polotoku je primanjkovalo Francozom potrebnega živeža in morali so enako ondotnim prebivalcem želod jesti. — Bral sem tudi, da je neki amerikanski vojskovodja Indijane hudo naklestil in je daleč v nekov samotni kraj zapodil. Čez nekaj dni je Amerikancem pošel ves živež. Vojaki in častniki so jeli godernjati in naganjali so vojskovodjo zbog pomanjkanja živeža, da bi se na dom povernili. Vojskovodja pa povabi drugega jutra svoje častnike na zajterk. Častniki pridejo in čakajo radovedni, kako jim bo vojskovodja postregel v tej hudej sili. In čujte! —